

Петухова О. В., ас.

ЖЕСТИКУЛЯЦІЯ ЯК ОДНА З ФОРМ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

Будь-яке ділове спілкування, як відомо, починається зі встановлення контакту. Встановлення контакту передбачає вміле використання невербальних компонентів спілкування, дотримуючись етикету ділових відносин.

Невербальні засоби спілкування – це система немовних знаків, що слугують засобами для обміну інформацією між людьми.

Значення невербальних засобів спілкування у педагогічній діяльності досить велике.

Насамперед, йдеться про використання жестів, що практично складають основу невербального спілкування.

Жест є важливим засобом підсилення виразності читання, мовлення. Жести зближують читця, мовця зі слухачами, але надумані, вони можуть навпаки, призвести до повного розриву зв'язку читця зі слухачами, викликати подив, сміх.

Жестикуляція викладача відрізняється від виразальних рухів людини характерних для повсякденної поведінки, насамперед комунікативною виправданістю.

Жести нерідко використовуються викладачами на заняттях з метою підкреслення структурних компонентів цієї форми спілкування. Серед використовуваних жестів переважають жест перерахування (загинання пальців руки), який відзначає кількість аргументів чи питань, що розглядаються, жест-наголошення на певному аспекті питання (стиснутий кулак), наближення й віддалення (рухи рук до себе й від себе), підкреслювання (різкий горизонтальний рух руки), вказівні жести, які виділяють окремі складові запису, схеми, таблиці, репродукції, ілюстрації в книзі чи на дошці тощо.

Жести самого педагога повинні бути естетичним та (адже вони є елементом загальної культури людини), невимушеними, стриманими, доцільними і конгруентними, тобто мають відповідати словесним сигналам. Якщо жести не є конгруентними, то слухачі більше довіряють жестам, аніж словам. При цьому варто враховувати, що жести, як і інші рухи корпусу, найчастіше випереджають хід висловлюваної думки, а не йдуть за нею. Жести викладача не мусять мати фамільярного або вульгарного відтінку, недопустимим є використання жестів жаргонного характеру. Жести викладача з перших хвилин мають створювати певний настрій: плавні, рівномірні жести сприяють встановленню спокійної робочої обстановки. Найкращий жест той, який настільки органічний, що є непомітним.

Розуміння значимості використання викладачем невербальних засобів спілкування істотно підвищує ефективність і привабливість навчального процесу, допомагає у його регуляції і, навпаки, їх відсутність неминуче викликає комунікативні труднощі.